

Διδαγμένο-Ενδεικτικές Απαντήσεις

A1α.

1-Σ

2-Λ

3-Λ

A1β.

α-2

β-1

γ-2

δ-1

B1.

Στο παρόν απόσπασμα των «Πολιτικών» ο Αριστοτέλης ισχυρίζεται ότι η φύση δεν κάνει τίποτε χωρίς σκοπό και ότι όλες οι φυσικές διεργασίες κάπου αποβλέπουν (τελεολογική αντίληψη). Τονίζει, μάλιστα, ότι στη φύση τίποτε δεν γίνεται μάταια, τα πάντα εξυπηρετούν ορισμένη σκοπιμότητα, από την οποία και νοηματοδοτούνται. Έτσι, λοιπόν, η φύση εφοδίασε όλα τα έμβια όντα με τα απαραίτητα όργανα, προκειμένου αυτά να επιβιώσουν και να πραγματώσουν τον σκοπό ύπαρξής τους. Ο άνθρωπος, ωστόσο, διαφέρει σε σχέση με τα υπόλοιπα αγελαία ζώα καθώς είναι προικισμένος από τη φύση του με τη δυνατότητα του λόγου, ο οποίος έχει διττή έννοια. Από τη μία δηλώνει τη γλώσσα ως σύστημα σημείων και ως συγκεκριμένη έκφραση και από την άλλη ταυτίζεται με τη λογική σκέψη, δηλαδή, τη διανοητική δραστηριότητα. Στο δοθέν χωρίο, ο λόγος αντιδιαστέλλεται προς την *φωνήν*, και, συνεπώς, έχει ενισχυμένη τη σημασία της γλώσσας. Συμπερασματικά, σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, ο άνθρωπος εντάσσεται στο σύνολο των αγελαίων ζώων (έννοια γένους) και η πιο ουσιαστική διαφορά του συγκριτικά με τα υπόλοιπα ζώα είναι ότι διαθέτει λογική και ικανότητα ομιλίας (ειδοποιός διαφορά).

B2. Ο Επίκτητος στο παρόν απόσπασμα από το έργο του με τίτλο «Διατριβαί» καλεί τον άνθρωπο να ενδοσκοπήσει, ούτως ώστε να συνειδητοποιήσει την ιδιαιτερότητα της ύπαρξής του καθώς και την μοναδικότητα της φύσης του. Στο πλαίσιο αυτό, προτάσσει την προαίρεση ως το κυριότερο στοιχείο που τον διαφοροποιεί, σε σχέση με τα ζώα, και η οποία αφορά στην ικανότητα λογικής σκέψης και ανάλυσης, της σύλληψης εννοιών και της διαμόρφωσης ηθικών αποφάσεων, επιλογών που διαμορφώνουν τον ηθικό του χαρακτήρα. Είναι, κυρίως, μια κρίση, μια έλλογη ικανότητα να επιλέγουμε και να βλέπουμε τα αποτελέσματα των πράξεών μας. Προϋπόθεση για την προαίρεση είναι η διαίρεση των πραγμάτων σε αυτά που εξαρτώνται από εμάς και σε αυτά που βρίσκονται πέρα από τις δυνάμεις μας και είναι αδιάφορα για εμάς και την επίτευξη της ευδαιμονίας. Άλλο ένα χαρακτηριστικό που διαφοροποιεί τον άνθρωπο από τα ζώα είναι η ο λόγος, η βασική ιδιότητα, δηλαδή, που διακρίνει τον άνθρωπο από τα άλλα όντα και ταυτίζεται με την ομιλία και την ικανότητα λογικής σκέψης. Μετά την προαίρεση και τον λόγο, ακολουθεί ένα, επίσης, χαρακτηριστικό γνώρισμα του ανθρώπου, το γεγονός, δηλαδή, ότι ο ίδιος είναι πολίτης του κόσμου, όχι, φυσικά, ενός παγκόσμιου κράτους αλλά ενός ενιαίου συνόλου που διέπεται από τον φυσικό νόμο και τη λογικότητα. Αυτό, άλλωστε, συνάδει και με το κοσμοπολιτικό ιδεώδες που απηχείται στον στωικισμό, διευρύνοντας τα πλαίσια αναφοράς του ανθρώπου και αποδεσμεύοντάς τον από τα πλαίσια που όριζε η πόλη-κράτος.

Γλωσσικές επιλογές: -Αντίθεση «ὑπηρετικῶν» - «προηγούμενων» (αναδεικνύεται η θέση του ανθρώπου στον κόσμο)

-Παρομοίωση: «ἀλλ' ὥσπερ ἄν, ἐπὶ τὸ ὅλον.» (Το ανθρώπινο σώμα αποτελεί ένα όλον, ένα σύνολο αποτελούμενο από μέρη. Τα μέρη αυτά αν και επιτελούν διαφορετικές λειτουργίες αλληλοεξαρτώνται και συνεργάζονται. Έτσι και ο άνθρωπος αποκτώντας συνείδηση της θέσης του μέσα στον κόσμο, οφείλει να ενεργεί συντονίζοντας τις ορέξεις-επιθυμίες του και τις προτεραιότητές του με τον κοσμικό λόγο ανάγοντας οτιδήποτε επιλέγει και πράττει στο σύνολο)

B3.

1-δ

2-α

3-ε

4-β

5-α

B4. α

1-ε

2-δ

3-ζ

4-β

5-α

6-στ

B4. β

-Η καθηγήτρια χαρακτήρισε την εργασία μας αδούλευτη και προχειρογραμμένη, καθώς δεν είχαμε αφιερώσει τον απαιτούμενο χρόνο και δεν είχαμε προβεί σε διορθώσεις.

-Την προηγούμενη εβδομάδα ανακοινώθηκαν από την κυβέρνηση έκτακτα μέτρα για την πανδημία.

B5. Οι θέσεις του Παπανούτσου, αναφορικά με την προαίρεση, στο δοθέν παράλληλο κείμενο με τις απόψεις του Επίκτητου στο κείμενο αναφοράς συγκλίνουν σε μεγάλο βαθμό. Στο παράλληλο κείμενο, προβάλλεται emphatically η άρρηκτη σύνδεση ανάμεσα στην προαίρεση και τη βούληση («Όπου προαίρεση,

εκεί και βούληση»). Ωστόσο, επισημαίνεται ότι η ίδια δεν αξιοποιείται σε όλες τις πτυχές της καθημερινότητας, εφόσον ο άνθρωπος πράττει αυτοματοποιημένα σε πολλές περιστάσεις, σύμφωνα με τον «κοινωνικό εθισμό». Τόσο ο Παπανούτσος όσο και ο Επίκτητος, αναδεικνύουν την προαίρεση ως το βασικό διαφοροποιητικό χαρακτηριστικό του ανθρώπου συγκριτικά με τα ζώα. Στο κείμενο αναφοράς, η προαίρεση εκτός από τη γενική σημασία της προτίμησης, σημαίνει την ελεύθερη βούληση, την ελεύθερη στοχαστική επιλογή ενεργειών που συγκροτεί τον ανθρώπινο χαρακτήρα. Είναι, κυρίως, μια κρίση, μια έλλογη ικανότητα να επιλέγουμε και να αποβλέπουμε στα αποτελέσματα των πράξεών μας. Εξάλλου, η προαίρεση καθιστά τον άνθρωπο ελεύθερο, εφόσον του εξασφαλίζει ηγετικό και καθοδηγητικό ρόλο στον βίο του, επιτρέποντάς του να είναι ανυπότακτος και αδούλωτος.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1. Γιατί, μπορούμε να προσελκύσουμε προς το μέρος μας τους ξένους ναύτες με μεγαλύτερο μισθό. Γιατί η δύναμη των Αθηναίων συνίσταται από μισθοφόρους περισσότερο παρά από δικούς μας πολίτες, ενώ η δική μας κινδυνεύει λιγότερο να πάθει κάτι, επειδή στηρίζεται στη δύναμη των ανδρών περισσότερο παρά του χρήματος.

Γ2. Επειδή στηρίζονται στους δικούς τους αυτόχθονες στρατιώτες και όχι σε μισθοφόρους.

Οι Κορίνθιοι υποστηρίζουν ότι οι Πελοποννήσιοι θα νικήσουν τους Αθηναίους. Ο ισχυρισμός τους αυτός βασίζεται, αρχικά, στο ότι οι Πελοποννήσιοι υπερέχουν αριθμητικά, είναι ανώτεροι σε πολεμική πείρα και δείχνουν μεγάλη πειθαρχία στις διαταγές. Σε ό,τι αφορά τη ναυτική τους δύναμη, βασιζόμενοι σε χρήματα δικά τους αλλά και σε χρηματική βοήθεια από την Ολυμπία και τους Δελφούς, θα καταφέρουν να αποσπάσουν τους μισθοφόρους των Αθηναίων, προσφέροντας τους περισσότερα χρήματα, εφόσον η αθηναϊκή δύναμη βασίζεται, κυρίως, σε μισθοφόρους. Αντίθετα, η Πελοπόννησος δε διατρέχει τέτοιο κίνδυνο, αφού στηρίζεται περισσότερο στη στρατιωτική δύναμη των δικών της πολιτών παρά στη μισθοφορία.

Γ3. Ἐγὼ δὲ νῦν καὶ ἀδικούμενος τούς πολέμους ἐγείρω.

Γ3. ἄμυναι –κατάθου -ἐπικράτησον

πρόσχεες

πλέ(ι)ονα- πλέ(ι)ω

Γ4α. ἔχοντες=τροπική, συνημμένη

ἐπικρατῆσαι =Υποκείμενο στο εἰκός (ἔστι)

πλήθει = δοτική αναφοράς

μισθῶ =δοτική μέσου

ναυβάτας =Αντικείμενο στο ὑπολαβεῖν

ἢ οἰκεια = β' ὀρος σύγκρισης, κατηγορούμενο

Γ4β. Οἱ Κ. ἔλεγον δέ τότε καὶ ἀδικούμενοι τόν πόλεμον ἐγείρειν.